

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet för att säkerställa tillämpningen av livsmedels- och foderlagstiftningen och av bestämmelser om djurs hälsa och välbefinnande, växters sundhet, växtförökningsmaterial och växtskyddsmedel samt om ändring av förordningarna (EG) nr 999/2001, (EG) nr 1829/2003, (EG) nr 1831/2003, (EG) nr 1/2005, (EG) nr 396/2005, (EG) nr 834/2007, (EG) nr 1099/2009, (EG) nr 1069/2009, (EG) nr 1107/2009, (EU) nr 1151/2012 och (EU) nr [...] /2013] och direktiven 98/58/EG, 1999/74/EG, 2007/43/EG, 2008/119/EG, 2008/120/EG och 2009/128/EG (förordningen om offentlig kontroll)"

COM(2013) 265 final – 2013/0140 (COD)

och om "Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om fastställande av bestämmelser för förvaltningen av utgifter för livsmedelskedjan, djurhälsa, djurskydd, växtskydd och växtförökningsmaterial, och om ändring av rådets direktiv 98/56/EG, 2000/29/EG och 2008/90/EG, förordningarna (EG) nr 178/2002, (EG) nr 882/2004 och (EG) nr 396/2005, direktiv 2009/128/EG samt förordning (EG) nr 1107/2009, och om upphävande av rådets beslut 66/399/EEG, 76/894/EEG och 2009/470/EG"

COM(2013) 327 final – 2013/0169 (COD)

(2014/C 67/34)

Föredragande: José María ESPUNY MOYANO

Den 23 maj och den 13 juni 2013 beslutade Europaparlamentet, och den 7 och 21 juni 2013 rådet, att i enlighet med artiklarna 43.2, 114, 168.4 b och 304 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt rådfråga Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om:

"Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet för att säkerställa tillämpningen av livsmedels- och foderlagstiftningen och av bestämmelser om djurs hälsa och välbefinnande, växters sundhet, växtförökningsmaterial och växtskyddsmedel samt om ändring av förordningarna (EG) nr 999/2001, (EG) nr 1829/2003, (EG) nr 1831/2003, (EG) nr 1/2005, (EG) nr 396/2005, (EG) nr 834/2007, (EG) nr 1099/2009, (EG) nr 1069/2009, (EG) nr 1107/2009, (EU) nr 1151/2012 och (EU) nr [...] /2013 och direktiven 98/58/EG, 1999/74/EG, 2007/43/EG, 2008/119/EG, 2008/120/EG och 2009/128/EG (förordningen om offentlig kontroll)"

COM(2013) 265 final – 2013/0140 (COD), och

"Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om fastställande av bestämmelser för förvaltningen av utgifter för livsmedelskedjan, djurhälsa, djurskydd, växtskydd och växtförökningsmaterial, och om ändring av rådets direktiv 98/56/EG, 2000/29/EG och 2008/90/EG, förordningarna (EG) nr 178/2002, (EG) nr 882/2004 och (EG) nr 396/2005, direktiv 2009/128/EG samt förordning (EG) nr 1107/2009, och om upphävande av rådets beslut 66/399/EEG, 76/894/EEG och 2009/470/EG"

COM(2013) 327 final – 2013/0169 (COD).

Facksektionen för jordbruk, landsbygdsutveckling och miljö, som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 1 oktober 2013.

Vid sin 493:e plenarsession den 16–17 oktober 2013 (sammanträdet den 16 oktober) antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 133 röster för, 2 röster emot och 4 nedlagda röster.

1. Slutsatser

Kontroller

1.1 Europeiska ekonomiska och sociala kommittén stöder generellt sett det förslag som har lagts fram om offentlig kontroll i syfte att säkerställa en hög skyddsnivå för människors och djurs hälsa och för växters sundhet samt för att se till att den inre marknaden fungerar väl.

1.2 EESK ser positivt på att det införs ett gemensamt analys-system och att det finns referenslaboratorier i varje medlemsstat.

1.3 Att kontrollavgifterna ska fastställas av varje medlemsstat ser EESK som problematiskt, eftersom det kan ske på olika sätt. Kommittén förordar därför en harmonisering på detta område med avseende på kriterier och metod för att fastställa avgifterna, men däremot inte med avseende på själva beloppet, som bör återspegla förhållandena i varje land.

1.4 EESK sätter sig emot att den offentliga kontrollen i varje medlemsstat till 100 % ska finansieras av dessa avgifter, eftersom det innebär en risk för att de behöriga myndigheterna då inte prioriterar en effektivisering av kontrollerna.

1.5 När det gäller det faktum att mikroföretag ska undantas från de obligatoriska avgifterna, vill EESK framhålla risken för en marknadsnedvridning till följd av eventuella skillnader i fråga om hur avgifterna fastställs i de olika medlemsstaterna. Risken för snedvridning skulle minska om lagstiftningsförslaget eller senare versioner inbegrep kriterier för beviljande av undantag från att betala avgifter, och om dessa kriterier var enhetliga i hela EU och mer exakta och tillräckligt omfattande för att återspegla mångfalden inom sektorn, samt för att beakta de små och medelstora företagen och mikroföretagen.

1.6 Samtidigt anser vi att det i syfte att komplettera ovanstående är nödvändigt att erkänna att vissa företag har effektiva egenkontroller som utförs av egen kompetent personal. Det kan leda till lägre avgifter för offentlig kontroll för dessa företag, eftersom de offentliga tjänstemännens arbete i hög grad kan reduceras i dessa fall och de i stället kan utföra kontroller i företag som inte har tillräckligt med personal för att utföra egenkontroller.

1.7 För lagstiftningens framtida tillämpning anser EESK att det är viktigt att uppmärksamma bristerna när det gäller ett enhetligt genomförande av kontrollåtgärderna i de olika medlemsstaterna, särskilt som skillnaderna i mänskliga och finansiella resurser vid inspektionen i varje land kan ge upphov till snedvridningar vid kontrollerna av marknaderna för jordbruks- och köttprodukter, med negativa konsekvenser för alla.

Utgifter

1.8 EESK stöder generellt sett förslaget till förvaltning av utgifter. Det syftar till att säkerställa en livsmedelssäkerhet och ett produktionssystem av hög nivå, förbättra djurs hälsa och välbefinnande, upptäcka och utrota skadegörare samt säkerställa att offentlig kontroll utförs effektivt.

1.9 Vi ser positivt på att de nuvarande bestämmelserna med flera rättsliga grunder ersätts av en enhetlig, tydlig och modern budgetram som optimerar genomförandet av och funktionen hos den finansiella förvaltningen av utgifter på området för livsmedel och foder.

1.10 EESK välkomnar det faktum att förslaget främjar "bättre utbildning för säkrare livsmedel" med utgångspunkt i en harmoniserad strategi i syfte att förbättra det sätt på vilket nationella och europeiska kontrollsystem fungerar.

1.11 När det gäller fastställandet av ett högsta belopp, och med hänsyn till att detta belopp inte ger utrymme för någon justering uppåt eftersom det ingår i en på förhand fastställd flerårig plan, anser EESK att förslaget till förordning är ottydligt med avseende på flera aspekter av utgiftsförvaltningen. Kommittén kan därför inte uttala sig om huruvida beloppet är tillräckligt stort eller inte.

1.12 Avseende reserven för kriser i jordbrukssektorn under vissa omständigheter, anser EESK att det krävs förtydliganden när det gäller hur medlemsstaterna i nödsituationer ska kunna använda denna. Med tanke på att denna reserv är avsedd för nödsituationer som avser djurs hälsa och växters sundhet, anser EESK vidare att formuleringen "kriser i jordbrukssektorn" bör ändras till "kriser i den agroindustriella sektorn".

1.13 Slutligen vill EESK i fråga om undersökningsprogrammen för förekomst av skadegörare och fytosanitära stödåtgärder i medlemsstaternas yttersta randområden uppmana kommissionen att även beakta risken för skadegörare från tredjeländer, eftersom dessa länder svarar för en betydande andel av de råvaror och de förädlade produkter som används inom livsmedelskedjan i EU, och att inkludera relevanta utgiftsposter i samband med harmoniseringen av växtskydds- och produktionsstandarderna med dessa länder.

2. Sammanfattning av förslaget om kontroller

2.1 Detta förslag från kommissionen syftar till en översyn av lagstiftningen om offentlig kontroll för att åtgärda brister som konstaterats i dess ordalydelse och i samband med dess tillämpning. Syftet är att införa ett kraftfullt, överskådligt och hållbart regelverk som är mer ändamålsenligt. Syftet med förslaget är även att åtgärda de brister i några medlemsstaters kontrollsystem som kontoret för livsmedels- och veterinärfrågor har upptäckt.

2.2 Förslaget innehåller tre större översyner för att modernisera EU-lagstiftningen om djurhälsa, växtskydd och växtförökningmaterial. Ett av målen med förslaget har därför varit att skapa ett modernt och enhetligt system för offentlig kontroll som konsekvent följer moderniseringen av EU:s politik inom dessa sektorer.

2.3 När det gäller offentlig kontroll av varor som kommer från tredjeländer gäller bestämmelserna i förordningen för närvarande parallellt med sektorsspecifika bestämmelser som reglerar dels import av djur och produkter av animaliskt ursprung samt av växter och växtprodukter, dels kontroll av livsmedel och foder.

2.4 Kommissionen bekräftar att den omfattande lagstiftning som finns i dag gör det möjligt för EU att hantera nya risker och nödsituationer utan att orsaka störningar av handeln, men också att EU:s system för importkontroller skulle bli mer konsekvent om man såg över och konsoliderade de befintliga sektorsspecifika rättsakterna.

2.5 När det gäller finansieringen bekräftar förordningen den allmänna principen att varje medlemsstat ska sätta av tillräckligt med egna ekonomiska resurser till de offentliga kontrollerna och vara skyldig att inom bestämda områden kräva in de avgifter som har fastställts för finansieringen av kontrollerna.

2.6 Medlemsstaterna är enligt förslaget även skyldiga att utse nationella referenslaboratorier för varje referenslaboratorium som utsetts av kommissionen på europeisk nivå.

2.7 Slutligen inkluderas en ny bestämmelse om sanktioner vid överträdelse som kräver att medlemsstaterna ska se till att de ekonomiska påföljderna vid avsiktliga överträdelse uppväger de ekonomiska fördelarna som eftersträvades vid överträdelsen.

3. Sammanfattning av förslaget om utgifter

3.1 Förslaget till förordning har som mål att bidra till att höja hälsoskyddsnivån hos människor och djur samt för växter i alla led i livsmedelskedjan, att höja nivån i fråga om konsumentskydd och konsumentinformation samt i fråga om miljöskydd, samtidigt som konkurrenskraften och skapandet av arbetstillfällen främjas.

3.2 För att dessa mål ska uppnås krävs tillräckliga ekonomiska resurser, och för att utgifterna ska användas ändamålsenligt bör särskilda mål och indikatorer fastställas för att bedöma hur väl dessa mål uppnåtts.

3.3 EU-finansieringen ska ske via bidrag, tilldelning av kontrakt och utbetalningar till internationella organisationer som verkar inom dessa sektorer. Förordningen innehåller en förteckning över bidragsberättigande åtgärder som kan komma i fråga för bidrag från unionen samt över bidragsberättigande kostnader och tillämpliga stödnivåer.

3.4 I enlighet med den fleråriga budgetramen för perioden 2014–2020 föreslår kommissionen ett maxbelopp på 1 891 936 000 euro för utgifter kopplade till livsmedel och foder. Vidare föreslås det i förslaget att man ska inrätta en nödmekanism som ska göra det möjligt att reagera innan en krissituation uppstår.

3.5 När det gäller den slutliga andelen som ska fastställas för ersättning av stödberättigande kostnader och med tanke på de mål som anges i denna förordning föreskriver förslaget till förordning att 100 % av de stödberättigande kostnaderna ska finansieras, under förutsättning att genomförandet av dessa åtgärder även innebär kostnader som inte är stödberättigande.

3.6 Vad gäller de nationella programmen för utrotning, bekämpning och övervakning av djursjukdomar och zoonoser, föreskriver förslaget till förordning att dessa program bör få medel från EU för att minska antalet utbrott av djursjukdomar och zoonoser som utgör en risk för människors och djurs hälsa.

3.7 Vad gäller de nödgärder för utrotning av organismer som är skadliga för växter eller växtprodukter (skadegörare) slår förslaget till förordning fast att EU måste ge finansiellt bidrag till

utrotning av dessa organismer och tillhandahålla finansiering till nödmekanismer som ska motverka utbredningen av potentiella skadegörare. Dessutom föreskrivs det att EU ska finansiera lämpliga undersökningar för att se till att vissa skadegörare upptäcks i tid.

3.8 Förordningen slår fast att EU ska tillhandahålla finansiellt stöd till offentliga kontroller. I synnerhet bör unionens referenslaboratorier erhålla ekonomiskt stöd till kostnaderna för genomförandet av kommissionens arbetsprogram. Ett finansiellt bidrag kommer även att ges för inrättandet och driften av databaser och elektroniska informationshanteringssystem.

3.9 Slutligen ger förordningen kommissionen möjlighet att kontrollera att resurserna verkligen används för att genomföra de stödberättigande åtgärderna, så att man kan vara säker på att EU:s medel används ansvarsfullt och effektivt.

4. Allmänna kommentarer

Kontroller

4.1 Kommittén välkomnar förslaget och kommissionens avsikt att skydda den inre marknaden och garantera en lika hög nivå av hälsoskydd i hela EU för att förhindra att det uppstår luckor i lagstiftningen.

4.2 EESK ställer sig bakom målet att modernisera och stärka kontrollverktygen och de offentliga kontrollerna, så att de används mer och på ett effektivare sätt.

4.3 Kommittén är oroad över att varje medlemsstat själv beslutar om sina avgiftsfinansierade kontroller, utan att något belopp har fastställts på förhand. Detta skulle kunna leda till skillnader mellan länderna och göra vissa aktörer mindre konkurrenskraftiga än andra.

4.4 EESK välkomnar bestämmelserna om provtagning och analys som anger att analyser ska göras i offentliga laboratorier, så att man därigenom skapar ett gemensamt system för kontrollundersökningar.

4.5 EESK ser mycket positivt på samordning mellan länder och även mellan laboratorier, och stöder därför förslaget om ett referenslaboratorium i varje medlemsstat.

Utgifter

4.6 EESK stöder förslaget till förordning och kommissionens avsikt att uppnå en hög säkerhetsnivå för livsmedel och livsmedelsproduktion, att förbättra djurs hälsa och välbefinnande, upptäcka och utrota skadegörare samt säkerställa att offentlig kontroll utförs effektivt.

4.7 EESK stöder även målet att fastställa åtgärder och stödberättigande utgifter.

4.8 Kommittén välkomnar bestämmelserna i förordningen om att rationalisera finansieringsnivån genom att fastställa en standardnivå på 50 % av de stödberättigande utgifterna, en procentuell andel som under vissa förutsättningar skulle kunna höjas till 75 eller 100 %.

4.9 EESK välkomnar att förordningen föreskriver ett minsta bidrag på 50 000 euro för att underlätta den administrativa bördan.

4.10 EESK välkomnar också tillgången till en finansieringsreserv vid en eventuell kris i den agroindustriella sektorn, liksom det finansiella stödet för att övervaka och upptäcka skadegörare.

4.11 Slutligen välkomnar EESK att det i förordningen ges möjlighet till finansiellt stöd till EU:s referenslaboratorier och till projekt som ska förbättra dem.

5. Särskilda kommentarer

Kontroller

5.1 Kommissionens förslag är alltför allmänt hållet i fråga om fastställandet av avgiftsbelopp, eller möjligheten att använda en modell med ett rörligt belopp eller ett system med moduler (baserat på nationella kriterier eller EU-kriterier) eller en modell med en fast avgift. På den operativa nivån kan avsaknaden av en enhetlig administrativ kultur i fråga om fastställandet av avgifter för tjänster i EU:s olika medlemsstater i praktiken leda till ojämlika konkurrensvillkor mellan länderna, beroende på om de tillämpar avgifterna eller inte, eller om de tillämpar dem vid olika tidpunkter.

5.2 Det är möjligt att kommissionens förslag om skäl för undantag från avgifterna inte motsvarar den mångfald av verkliga situationer som industrioperatörerna i EU står inför. Större precision vore önskvärt, eller också skulle olika kategorier för reducerade avgifter kunna införas för att undvika att företagen

utsätts för oöretlig konkurrensnackdelar, på grund av storleken, som snedvrider den inre marknaden.

5.3 Förslaget borde vara tydligare och i större detalj ange de uppgifter som veterinärer och kontrollanter ska utföra på jordbruksföretagen.

Utgifter

5.4 Förslaget i förordningen om att minska antalet kommissionsbeslut, som exempelvis i fråga om ersättning av finansiering, är inte tillräckligt tydligt, eftersom dokumentet inte anger vilket organ som ska utföra denna åtgärd.

5.5 Kommissionens förslag föreskriver att EU ska ge finansiellt bidrag till nödatgärder till följd av förekomst och utveckling av vissa djursjukdomar och zoonoser, men förslaget anger inte vilka de specifika finansiella åtgärderna ska vara.

5.6 När det gäller nödatgärder för växtskydd är det viktigt att kommissionen i sitt förslag övervägar möjligheten att ge EU-bidrag för att inrätta och förvalta övervakningsprogram som ska upptäcka förekomst av skadegörare samt stödåtgärder för växtskydd i tredjeländer, och att dessa bidrag ska vara tillgängliga i hela EU för alla berörda användare.

5.7 När det gäller utbildning av offentliga tjänstemän från medlemsstaterna välkomnar EESK kommissionens plan, men anser att det är av yttersta vikt att harmonisera bestämmelserna om denna förordnings tillämpningsområde i förväg, för att kontrollsystemen ska fungera bättre i praktiken.

5.8 Slutligen anser EESK att man bör beakta möjligheten att harmonisera lagstiftningen för växtskydd och djurhälsa med tredjeländer, vilka står för en stor andel av EU:s försörjning av råmaterial och förädlade produkter inom livsmedelskedjan.

Bryssel den 16 oktober 2013

Europeiska
ekonomiska och sociala kommitténs ordförande
Henri MALOSSE